

Szakdolgozat

Csizmadia Klaudia
Óvodapedagógus szak

Kaposvár
2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Óvodapedagógus Szak

**Óvoda-iskola átmenetet megkönnyítő programok szerve-
zése és lebonyolítása**

Konzulens: Bencéné dr. Fekete Anikó Andrea
egyetemi docens

Készítette: Csizmadia Klaudia
S483TR
nappali tagozat

Intézet/Tanszék: Neveléstudományi Intézet
Gyermeknevelési Tanszék

Kaposvár
2024

Tartalom

1. Bevezetés.....	1
2. Az óvoda-iskola átmenet és iskolaérettség fogalmának meghatározása	3
3. Intézményváltás hazai szabályozásai	4
4. Az iskolaérettség/alkalmasság mérése	5
5. Óvoda-iskola átmenetet segítő gyakorlatok, módszerek	6
5.1. Együttműködési szerződés óvoda és iskola között.....	9
5.2. Iskolai programlehetőségek	10
5.3. Óvodai programlehetőségek	11
5.4. Szülők bevonása a programokba.....	12
6. Kutatás módszertana - interjú.....	12
6.1 Az intézmények és az interjú alanyok bemutatása	14
6.1.1 Igali Margaréta Óvoda	14
6.1.1.1. Az intézmény pedagógusai.....	14
6.1.2. Igali Margaréta Óvoda Somogyzili Tagóvoda.....	15
6.1.2.1. Az intézmény pedagógusai.....	16
6.1.3. Büssüi Tarkabarka Óvoda	16
6.1.3.1. Az intézmény pedagógusai.....	16
7. Eredmények és értékelésük	17
8. Összegzés	26
Irodalomjegyzék	28
Melléklet.....	31
Nyilatkozatok	33
Tartalmi kivonat	35

1. Bevezetés

Dolgozatom az óvoda-iskola átmenet megkönnyítésére szolgáló gyermekprogramok szervezéséről és lebonyolításáról szól, ezen belül is az óvónői szerepkőről. A kisgyermekkorú intézményváltás témájának nehézsége mindig is aktuális téma lesz, hiszen melyik szülő vagy pedagógus ne aggódna azon, hogy sikeres lesz ez az időszak, hiszen a vidám, gondtalan iskolakezdés megalapozhatja a gyermek jövőjét. Ahhoz, hogy az átmenet sikeres legyen nagyon sok tényezőre kell ügyelni és nagy odafigyelést igényel ez a feladat. Igyekszem óvodai szövegekből vizsgálni a témát, hogy az óvónők hogyan segíthetik ezt az időszakot.

A gyermeknek az óvodából iskolába történő intézmény váltás egy igen nehéz időszak. Mindentudó óvodásból, új kihívásokkal kell megküzdenie kisiskolásként, szembesül azzal, hogy ő lesz ott a legkiseb és még igencsak sokat kell tanulnia. Új emberekkel, környezettel kell megismerkednie és szokatlan helyzetekkel kell szembenéznie. Az egész napos játékot felváltja a tanulás. Amíg az óvoda a kíváncsiságra és a tanulási kedv kialakítására épít, addig az iskola olyan tevékenység formákat vár el, amelyek a szabálytudaton alapulnak. Az iskolába menő gyermekek jelentős fejlődésbeli különbségekkel mennek az iskolákba, amelyek a felkészítés mértékétől függenek leginkább, amik megnehezítik az átmeneti időszakot. Fontos, hogy ebben az időszakban az átmenet megkönnyítésére az óvodapedagógus, a tanító és a szülők szorosan együtt működjenek. Olyan programokat kell szervezniük, amelyek által a gyermek elkerülheti az iskolai kudarc élményét, ezáltal elősegítve az átmeneti időszakot. A legtöbb szakirodalom, kutatás, módszertani ajánlás a leendő tanító személyét jelöli meg kulcsfontosságúnak ahhoz, hogy a gyermeknél zökkenőmentesen menjen végbe a könnyű átmenet. Az óvodapedagógus jelenléte és segítőkészsége is épp ugyanolyan fontos, mint a tanítóé, a pedagógus nem léphet ki egyik pillanatról a másikra a gyermek életéből. Fontos a fokozatos átmenet, amit programtervek segítségével megkönnyíthetünk, ahol az óvodapedagógus fokozatosan adja át a főszerepet a tanítónak, így a gyermeknél sem a szülőknél nem lesz félelem az intézményváltás során. „Az együttműködési tevékenységek közös előkészítése, figyelembe véve, hogy ezek még a gyerekek számára otthonos óvodai keretek között kezdődnek, és csak idővel helyeződik át a hangsúly az iskolára” (Biscofné Blandl et al., 2012, 8.). Az óvodapedagógusok hogyan járulnak hozzá, hogy az iskolakezdés előtt álló gyermeknek könnyű legyen az átmeneti időszak és melyek azok a programok, amelyeket ők szerveznek és bonyolítanak le.

Első részben az átmenethez tartozó fogalmakat, definíciókat, törvényi háttérrel említem, az iskolaalkalmasság mérésének fontosságát foglalom össze, majd rátérek a módszertani

kérdésekre. Bemutatok pár kidolgozott programot, amit az óvodapedagógusok tudnak alkalmazni, adaptálni pedagógiai programjukban. Segíti az iskolaalkalmassági mérést és fejlesztési ajánlások is vannak benne. Majd az 5. pontban a program lehetőségekre írok néhány példát, amik jó gyakorlatok, módszerek, amiket tudatosan, tervszerűen lehet alkalmazni, szervezni az óvoda-iskola átmenet megkönnyítésére.

Kutatásom célja, hogy megismerjem milyen módszereket, jó gyakorlatokat alkalmaznak az általam felkeresett óvodapedagógusok az átmenet támogatására, milyen programokat szerveznek annak megsegítésére esetleg az iskola által szervezett programokhoz, hogyan járulnak hozzá, hogy azok sikeresen menjenek végbe. A gyakorlatban mennyire működnek együtt az óvodák-iskolák, mennyi szerepet vállalnak magukra az óvodák, óvodapedagógusok. Van-e valamelyik iskolával partnerségi viszonyuk. Vajon a mai rendszerben, ahol a gyermekek és szülei szabadon választhatnak iskolát, és egy óvodai csoportból több iskolába mennek továbbtanulni a gyermekek, megoldható-e az óvodának az átmenet megsegítésére szolgáló programokat szervezni? Ha igen, akkor a programszintű megnyilvánulásai hogyan oldhatók meg és hogyan tartják ezekkel az intézményekkel a kapcsolatot?

Kutatásomat interjú módszerrel végzem el, és felkeresem személyesen a kisvárosi, falusi óvodákat, óvodapedagógusokat. Összesen három óvodai intézményt keresek fel, akiknek ugyanaz a körzeti általános iskolájuk. Az érintett településeket és intézményeket a dolgozatom második felében mutatom be.

Számomra ebben a formában még személyesebb a kutatás, hiszen a három óvoda közül a kisvárosi óvodába jártam, valamint a hozzá tartozó körzeti általános iskolában végeztem általános iskolai tanulmányaimat. Ezen a környéken élek, és a falumban lévő óvodában végzem el a 8 hetes külső szakmai gyakorlatot, valamint a Szentandrassy István Roma Szakkollégium tagjaként a kötelező 20 óra önkéntes munka többségét itt végeztem el. A jövőben ezen a környéken szeretnék elhelyezkedni, és mind a három intézmény lehetőségként felmerült számomra. A kutatás alatt így még jobban szakmai szemmel is megismerhetem ezeket az intézményt, hogy milyenek is a tárgyi, környezeti feltételek, milyen pedagógiai szemlélettel élik mindennapjaikat. Kicsit még nagyobb betekintést nyerhetek óvodáikba.

2. Az óvoda-iskola átmenet és iskolaérettség fogalmának meghatározása

„A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódikig” (ÓNOAP, 2012: 10).

Az átmenet nevelési-oktatási szakkifejlesztés, folyamat, amelynek során az egyik környezetből a másikba váltás, egyik nevelési oktatási szintből a másikba történő váltást jelenti (Fabian, 2007). Tágabb értelemben a beszkokás ideje. Az óvoda-iskola átmeneti időszakát a legtöbb szakirodalom az óvodai nagycsoport egészére és az iskolai első osztályra terjeszti ki. A Pedagógiai Lexikon öt éves kortól hét-nyolc éves korig terjedő időszakig írja le, melynek fő kérdése az iskolaérettség. „Az iskolai életre való felkészültség, testi, lelki és szociális területeken elért fejlettségi szint (Páli, 1997. 93)”. Iskolaalkalmasságon a gyermek meglévő képességeit értjük, amelyek az érés és a környezet interakciójában alkalmassá teszik őt az iskolai életre, segítségükkel alkalmazkodni tud az iskolai környezethez. Biológiai, pszichés és szociális kritériumai vannak az iskolaérettségnek. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek nyitott érdeklődésű az óvodáskor végére, készen áll az iskolába lépésre (ÓNOAP, 2012). Az iskolaalkalmasság négyféle elméleti megközelítését azonosították: biológiai érés eredménye, a gyermek tudásának és viselkedésének eredménye, a közösség, annak értékeinek és elvárásának eredménye, kölcsönhatás eredménye. Az iskolaérettség egy kölcsönhatás a gyermek előzetes tudása és ismeretei, környezeti és kulturális tapasztalatok, genetikai adottságok és a pillanatnyi érés állapota közt (Dockett & Perry, 2002). Az iskolába lépés időszaka a 6. életév. A testi érettség jele a test átalakulása, harmonikus, összerendezett finom- és nagymozgások, valamint ekkor már szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítja. Kialakul a szándékos figyelem és emlékezet, képes 15 percen keresztül figyelni. Érthetően, megfelelő hangsúllyal és tempóval tud kommunikálni. Szabálytudata kialakult, viselkedése és motiváltsága az iskolai élethez megfelelő. Kognitív képességei megfelelő fejlettségi szinten vannak, alapvető ismeretei van önmagáról és környezetéről, nyitott és érdeklődik az új dolgok iránt. A játék helyett a szervezett tanulás kerül a középpontba (József, 2012). A szociálisan érett gyermek rendelkezik az együttműködés és kapcsolatteremtés képességével, képes együttműködni társaival és a felnőttekkel egyaránt, szabályokhoz képes alkalmazkodni, valamint önálló, feladattudattal, feladattartással és feladatmegértéssel rendelkezik. A tipikus fejlődésű gyermek nagycsoport végére vágyik arra, hogy

iskolába mehessen és rendelkezik azokkal a képességekkel és tulajdonságokkal, amelyek szükségesek az iskolai élethez és a tanuláshoz (ÓNOAP, 2012).

3. Intézményváltás hazai szabályozásai

Magyarországon a rugalmas beiskolázás lehetővé teszi azt, hogy minden gyermek a fejlettségi szintjének megfelelően kezdhesse meg az iskolát. Lehet halasztani az iskola kezdést, illetve előbb elkezdni, ha elérte a megfelelő érettségi szintet. A törvényi szabályozás szerint az adott évben, ha a gyermek augusztus 31-ig betölti a 6. életévét, legkésőbb az azt követő tanévben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a köznevelési feladatot ellátó hatóság a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését” (2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről). Ha már testileg, lelkileg és szociálisan érett a gyermek az Oktatási Hivatal felé kérelmet lehet benyújtani, hogy a gyermek előbb kezdhesse meg az iskolát, valamint halasztási kérvény is belehet adni, ha még nem iskolaérett a gyermek. Ezeket a kérvényeket csak és kizárólag a szülő/gyám nyújthatja be, vagy helyettük a törvényes képviselő megbízásából más személy is benyújthatja, de akkor csatolni kell a gyám/szülő teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt meghatalmazását. A kérvényhez nem kötelező mellékletet csatolni, de minden olyan dokumentumot lehet, amit a kérvényben foglaltakat igazolja: pedagógiai szakszolgálat szakértői véleménye, óvodai fejlődési napló, pedagógiai szakvélemény stb. Viszont az a gyermek, aki augusztus 31. betölti a 7. életévét, mindenképp el kell kezdeni az iskolát (Oktatási Hivatal). Az Alapprogram (2012) részletesen külön bekezdésekben tárgyalja a tipikus fejlettséget óvodáskor végén. „Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező” (ÓNOAP, 2012: 6).

4. Az iskolaérettség/alkalmasság mérése

A pedagógiai diagnosztika jelentősége nagyon fontos. Egyik kritikus pontja az iskolaalkalmasság eldöntése. Az iskolaalkalmasság több egymással összefüggő terület határozza meg. A mérések segítségével egyértelműen ki lehet szűrni, hogy az iskolaérettlenség mögött fázis késés, részképesség zavar vagy már tanulási nehézségek, tanulási zavar, tanulásban akadályozottság előjelei mutatkoznak. A felelősségteljes döntés esélyt ad a gyermek további harmonikus fejlődéséhez, nem okoz másodlagos szorongási tüneteket (Borbélyová, 2019). Az egyes képességterületek iskolakezdéskori fejlettsége befolyásolja a későbbi tanulmányi teljesítményt (Ducan et.al., 2007). Nem kell az iskolában sikertelenséget, kudarcot átélnie. Egy iskolaéretlen gyermeknek sok problémával kell megküzdenie, nem fog tudni az iskolába, az osztályba beilleszkedni, ami miatt a gyermeknél tanulási zavar, magatartászavar, viselkedési problémák alakulhatnak ki, majd elkezd szorongani (József, 2012). Az a gyermek, aki nem éri el az iskolai alkalmasságot, társaihoz képest le fog maradni a tanulásban, ami szintén rengetek problémához vezethet. Ez a fajta erős átmenet lelkileg megterheli mind a gyermeket, a szülőket és a pedagógust. Fontos, hogy ez a labilis időszak jól végződjön, mivel az iskolakezdés érzelmi háttere befolyásolhatja a gyermek egész iskolai életét. Többek között ezért fontos az iskolaérettséget mérni, megismerni milyen képességei, készségei, kompetenciái, tulajdonságai vannak, ezáltal egy átfogó képet kapni a gyermekről, megbizonyosodni arról, hogy melyik területen van még elmaradás (Borbélyová, 2019). „Az egyik oldalon jelentkező eltérő fejlődés a másik területen is fellépő problémát generálhat, ezért az iskolába készülő óvodások szűrése több képességterületen átívelő folyamat. A részképességek funkcionálisan szorosan kapcsolódnak egymáshoz. A beszéd, a mozgás vagy a kognitív funkciók területén jelentkező deficitek előjelei lehetnek egy esetleges részképességi nehezítettségnek” (Svraka, 2019: 13). Az óvodában pedagógiai diagnosztikát az óvodapedagógusok kompetensek végezni, az iskolában pedig a tanítók. A diagnosztika módszereinek segítségével feltérképezhetik, mérhetik, megismerhetik a gyermekek képességeit, készségeit, kompetenciáit, jellemvonásait és tudását. A leggyakrabban alkalmazott módszerek a megfigyelés, párbeszéd, beszélgetés, kérdőív, ismeretek felmérése, anamnézis, gyermekmunkák és tevékenységek analízise, kazuisztika, portfólió és a tesztek. Ezek alkalmazásához azonban elengedhetetlen az alapos módszertani ismeret, szakmai tapasztalat és mérésmetodikai felkészültség.

Az iskolaérettségi vizsgálatokra számos módszert dolgoztak ki a különböző tudományterületeken: gyógypedagógia, pszichológia Ezeket a módszereket nem minden gyermekre kiterjedően alkalmazzák, csak valamely képességzavar esetén végzik el a vizsgálatot. Például

Lakatos (2003) állapot és mozgásvizsgáló tesztje, Kulcsár (1995; 2002) szintén mozgáson alapuló 29 lépéses tesztje, vagy a GMP beszédészlelési és beszédmegértési teszt, amely rész-képesség-zavaros gyermekek vizsgálatára lett kidolgozva, Binet-Simon-féle intelligencia teszt; Bender-A teszt (vizuomotoros képesség mérésére); Frosting-teszt, mely szintén a vizualitást méri; a Goodenough féle emberrajzteszt, mely a vizualitás eszközeivel dolgozik, de a gyermeki intelligenciának a mérésére használatos; SON teszt, mely formaészlelést, a közvetlen emlékezetet, az elemi kombinatív képességet és absztrakciós képességet vizsgálja (Apró, 2013). 2003-ban alkották meg a DIFER programcsomag: Diagnosztikus fejlődésvizsgáló és kritériumorientált fejlesztő rendszer, amely a hét elemi alapkészséget méri és fejlesztését segíti: írásmozgás-koordináció, beszédhanghallás, relációszókincs, elemi számolási készség, tapasztalati következtetés és tapasztalati összefüggés-megértés fejlettsége, illetve társas kapcsolatok kezelésének fejlettsége. Megmutatja, hogy a gyermek mely készségeket, képességeket sajátította el, és melyek szorulnak még fejlesztésre (Józsa, 2016).

„Fontos hangsúlyozni, hogy a gyermek önmagához mért fejlődését vizsgálják, amit azonban egy külső kritériumhoz viszonyítanak, ez teszi lehetővé a fejlődést. Ez azt jelenti, hogy minden területen megállapítják, hogy hol tart a gyermek az elsajátítás folyamatában, majd a fejlesztő programok segítségével addig foglalkoznak vele, ameddig az országos vizsgálatok alapján megállapított optimum szintjére eljut” (Apró, 2013: 58).

A gyermek előzetes iskolaalkalmassági mérése egy átfogó képet ad arról a pedagógusnak, hogy melyik területen van elmaradva a gyermek, így fókuszáltan tud az óvodapedagógus, a fejlesztőpedagógus foglalkozni a gyermekkel, aki lehet, hogy az óvodai utolsó évében elmaradást mutatott, de a fejlesztő foglalkozásoknak köszönhetően elérheti az iskolaalkalmassági szintet, ami megkönnyíti majd a gyermek számára az átmeneti időszakot (Borbélyová, 2019.; Svraka, 2019). Az iskolaalkalmassági mérés eredménye átfogó képet adhat arról, hogy a gyermek milyen képességeket, készségeket sajátított el. A leendő tanító a felmérések eredményeinek birtokában tudhatja, hogy hogyan tervezzen, differenciáljon (Zill, N. & West, J., 2001).

5. Óvoda-iskola átmenetet segítő gyakorlatok, módszerek

Fleisz-Gyurcsik (2021) összegyűjtötte, rendszerezte és elemezte a hazai publikált óvoda-iskola átmenetet segítő gyakorlatokat. Szinte a legtöbb szakirodalom a pedagógus személyét jelöli meg, mint tényezőt a gyengéd átmenet lezajlásához, mintsem a tárgyi feltételeket (Bischofné Blandl et al., 2012; Gáspár, 1990; Kósáné Ormai, 2017; Pányiné Segesdi, 2004). A módszerek az új tanítók és az intézmény megismerésére irányulnak. Időintervallumuk eltérő

hosszúságú, legjellemzőbb az óvodai nagycsoport egészére kiterjedő átmenetet segítő gyakorlatok. Összesen 42 óvoda-iskola átmenetet segítő gyakorlatot gyűjtött össze.

Annak ellenére, hogy szinte az összes szakirodalom a pedagógusok összehangolt munkáját tartja elengedhetetlennek ahhoz, hogy az óvoda-iskola átmenet gyengéd legyen, mindössze hat olyan átmenetet segítő program létezik, amit óvodapedagógusok és tanítók közösen dolgoztak ki. Ezek közül négy az átmenetet segítő fejlesztő programok: Óvodaiskola szervezeti keret (Gáspár, 1990), Kudarc nélkül az iskolában komplex prevenciós óvodai program (Porkolábné Balogh et al., 1997) DIFER Programcsomag (Nagy et al., 2004a) és az adaptált Lépésről Lépésre gyermekközpontú program (Klaus, 2004).

Az Óvodaiskola szervezeti keret (Ovi-suli) a képességfejlesztés helyett az intézményváltásra fókuszál, mivel az átmenetet egyrészt az érzelmi biztonság kialakításával segíti. Az óvodában és az iskolában azonos tárgyi, környezeti és személyi feltételek megteremtésére helyezik a hangsúlyt, valamint azonos módszertant alkalmaznak az átmenet megkönnyítésére (Gáspár, 1990).

A Lépésről Lépésre gyermekközpontú programban a gyerekek projekteken kis csoportokban dolgoznak, rugalmas időbeosztás mellett, amit a tananyag műveltségterületi blokkokban történő elrendezése teszi lehetővé. Nagy hangsúlyt fektetnek a gyakorlásra. A program sajátossága a faelemekből álló építőköcka rendszer. Természetesen, örömmel, tapasztalatokon keresztül tanulnak. Megjelenik benne a Montessori-pedagógiából ismert elemek, rogersi elvek, Freinet-pedagógia elemei, Waldorf pedagógia antropozófia, filozófia és ismeretelméleti alapjai. Jean Piaget munkássága jelenik meg tanulási értelmezésükben és fejlesztési stratégiáikban. A tanulás a tanuló gyermek kíváncsi és aktív lényében, a külvilágban megjelenő problémák és kihívások és a gyermek közötti interakció eredményeként keletkezik, a gyermekeknek a saját erejüket mozgósítva kell új ismereteket szerezniük. Sajátossága az óvodai és iskolai tevékenységi sarok kialakítása, ahol a taneszközök szabadon felhasználhatók. Óvodai és az iskolai program a szemléletben, a módszertanában, képességfejlesztésben, tárgyi-környezeti feltételeiben azonos, ezáltal segítve az óvoda-iskola átmenetet (Klaus, 2004; Fleisz-Gyurcsik, 2021).

A Kudarc nélkül az iskolában komplex prevenciós óvodai program (Porkolábné Balogh et al., 1997) fejlődés- és neveléslélektani, neurológiai, illetve gyógypedagógiai megalapozottságú. 1980 és 1984 között nyomon követték a nagycsoportos óvodás gyermekek alábbi képességeinek fejlődését: pontos és differenciált vizuális észlelés, hallott információk pontos észlelése és megkülönböztetése, összerendezett finom- és nagymozgások, rövidtávú vizuális és verbális emlékezet, figyelem fenntartása. Valamint követték az iskolai beilleszkedésüket és a tanulmányi teljesítményüket az általános iskola 4. osztályáig. Külön csoportba rakták a sikeresen

teljesítő és a tanulási zavarral küzdő tanulókat. Félévenként összehasonlító elemzéseket végeztek a két csoport óvodai pszichológiai teszteken nyújtott teljesítmények alapján. Ezekkel az elemzésekkel feltárták, hogy milyen pszichikus funkciók eredményezték a tanulási sikerességet, a tanulási problémákat melyik fejlettségbeli lemaradás okozhatta. Az eredmények alapján dolgozták ki programjukat, amely az óvodai nevelés teljes időszakát felöleli. A programban megtalálható különféle (például szociális fejlettség, nyelvi kifejezőképességének fejlettsége) fejlettséget mérő lapokkal, azokhoz kapcsolódó fejlesztési lehetőségekkel és módszertani ajánlásokkal (Porkolábné Balogh et al., 1997).

Kósárné Ormai Vera (2017) módszertani ajánlásokat ad, amelyek a gyermek iskolakezdését megkönnyítő olyan módszereket javasol, amik az óvodai/családi környezetből tovább vihetők az átmenet időszakára, amelyek megkönnyítik azt.

Bevált és jó gyakorlat az iskolai nyílt napok szervezése, ahol sok óvoda-iskola átmeneti módszert lehet megvalósítani. Például nagycsoportos óvodás gyermekeket a leendő tanító néni fogadja és vezeti körbe az iskolában, részt vehetnek különböző iskolai foglalkozásokon vagy az első osztály tanóráin. Betekintést nyernek az iskolai életbe, körbe tudják járni az iskola épületét, megismerkednek az ott dolgozókkal. Megismerkednek az új épülettel, az új emberekkel. Pozitív élményekkel tudnak a gyermekek távozni az iskolából, így majd várni fogják az iskolát és nem félni fognak tőle. Minél többször el tud látogatni a leendő diák az intézménybe, annál kevésbé fog félni tőle. Jó gyakorlat, amikor a tanító látogat el az óvodába és figyeli meg leendő diákjait. Ezáltal megismerheti a gyermeket, átfogó képet kaphat a gyermekről, miként viselkedik közösségben, betekintést nyerhet az óvodai nevelés folyamatába, valamint az óvodapedagógustól információt kaphat a gyermekekről. Megbeszélés alapján foglalkozást is tarthat a gyermekek számára. Így a tanító úgy fogadhatja az első osztályosokat, hogy nem lesznek egymás számára teljesen idegenek, ismerni fogják egymást. Előzetesen bizalmi kapcsolatot tud a tanító kialakítani a gyermekekkel, akiket teljes mértékben ismerni fog, tisztában lesz minden egyes gyermek képességeivel, készségeivel, ismeri az életkori és egyéni sajátosságait, így nevelő-oktató munkájában tudatosan tud differenciálni. Mára már kevésbé alkalmazzák a tanítók ezt a gyakorlatot, mivel egy osztályba több óvodából érkeznek gyerekek, illetve egy adott óvodai nagycsoport tagjai sem ugyanabba az iskolába mennek feltétlenül tovább tanulni, így nehéz feladat lenne a tanítónak ez a fajta módszer alkalmazása.

Több gyakorlat jelenít meg közös óvodai és iskolai ünnepségek, programok szervezését, ahol a gyermekek szintén megismerkedhetnek a leendő tanítóval, az iskola épületével és a már iskolás gyermekekkel. Néhány gyakorlat ajánl családlátogatást az iskolakezdés előtti hónapokban. Mindössze két gyakorlatnál jelenik meg, hogy az óvodapedagógusok látogatják meg a

gyermeket az iskolában az iskolakezdést követő néhány hónapon belül (Fleisz-Gyurcsik, 2021). Így szeptemberben, amikor a gyermek elkezd az iskolát nem lesz idegen számára a hely, az új pedagógus, kevésbé fogja megrémiszteni a változás.

5.1. Együttműködési szerződés óvoda és iskola között

Az intézmények közötti szoros együttműködést, pedagógusok összehangolt munkája elengedhetetlen, az egyik alappillére annak, hogy harmonikusan menjen végbe a gyengéd átmenet (Nagy, 2018).

Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítésére az óvodának és az iskolának szorosan együtt kell működnie, afféle partnerségi viszonyt kell kialakítani, a programszintű megnyilvánulásokat együttműködési szerződésbe lehet foglalni. Óvoda és iskola közötti együttműködés leginkább azoknál az intézményeknél vetődik fel, amelyek térben közel vannak egymáshoz (Bischofné Blandl et al., 2012). Kozákné (2011) is úgy véli, mivel kis településen dolgozik, és óvoda és általános iskola egyaránt megtalálható a térségben, ami által minden óvodába, majd iskolába kerülő gyermeket ismer, valamint a szüleit (akiket lehet még ő oktatott). Egyszerű bizalmi kapcsolatot kialakítani az iskolába készülő gyermekekkel, valamint az óvodával való közös programokat is könnyebb megszervezni. Véleménye szerint egy nagyobb településen is kivitelezhető lenne az egész éves óvoda-iskola átmenet megkönnyítésére szolgáló programok megszervezése.

Az óvoda és az iskola közötti együttműködésnek a célja, hogy az átmenet zökkenőmentesen menjen végbe, a szülők bevonása, illetve a közös pedagógiai elvek megfogalmazása. Ennek elengedhetetlen eleme, hogy az óvodapedagógusok és a tanítók megismerjék egymás munkáját, pedagógiai nézeteiket. Szakmai fórumok, hospitálások és intézményi látogatások szervezése segíti leghatékonyabban ezt az időszakot (Golyán, 2013; Bischofné Blandl et al., 2012). Az együttműködési szerződés előfeltétele a közös pedagógiai elvek, módszerek összehangolása, ez alapján tudják eldönteni mely módszereket és anyagokat használjanak fel az éves munkatervbe. Minden együttműködés alapja egy írásban rögzített együttműködési szerződés az érintett intézmények között. A szerződésben rögzíteni kell a szerződő intézmények adatait, az általános szerződési feltételeket, az együttműködés szerződés időtartalmát, az időközi és záró értékelések időpontját és tartalmát, valamint a résztvevő intézmények találkozóinak időpontját, a közös tevékenységeket részletbe menően (tárgy, hely, idő, résztvevők, lebonyolításért felelős személy stb.), a közös továbbképzések témáit és időpontját. A sikeres együttműködéshez figyelembe kell venni, hogy milyen célcsoportot fog érinteni, ezáltal a tervezést úgy kell alakítani,

hogy minden résztvevőre pozitív hatással legyen: a gyermekekre, szülőkre és a pedagógusokra. Akár egyfajta projektet is létre lehet hozni, melynél a projekt létrehozásához szükséges szabályokat figyelembe kell venni. Tervezés, célok megfogalmazása, szervezés, megvalósítás, projekt zárás, bemutatás, értékelés (Pálfi, 2010). Az intézkedések célja elsősorban az iskolába készülő óvodásokban felmerülő félelemérzet és bizonytalanság csökkentése, a már iskolás gyermekek önbizalom növelése, hogy az óvodás korú gyermekeknek pozitív élményeket meséljenek, ezzel is biztatva őket az iskolakezdesre, az óvodapedagógusok és tanítók kapcsolata, kölcsönös megismerése, valamint a tanítók részéről a leendő diákjaik mielőbbi megismerése. A szülők tájékoztatása az óvoda-iskola átmenet felmerülő kérdéskörében, támogatás és a lehetséges programokba bevonás (Bischofné Blandl et al., 2012). „A család szerepe is lényeges, hiszen ezt az időszakot szorongás és izgalom kísérheti. Fontos, hogy a család odafigyeléssel, türelemmel és bátorítással forduljon a gyermek felé” (Golyán, 2013: 184). Érdemes a gyermekektől és a szülőktől visszajelzést kérni, hogy melyek voltak azok a programok, amiket hasznosnak vélték, melyek voltak azok a programok, amin jól érezték magukat vagy sem, ezáltal átfogó képet kaphatnak a pedagógusok, melyek voltak azok a programok, amik sikeresek voltak, illetve mi-ken kell még a jövőben változtatniuk.

Ezek a beiskolázási programtervek, együttműködési szerződések egy évet szoktak felölelni. Különbőféle programlehetőségeket ajánlanak. Szinte mindegyik szakirodalom a tanító látogatását írja le elsőként az óvodába, hogy ismerje meg a gyermekeket, hospitáljon, figyelje meg őket vagy játsszon velük (Bischofné Bandl et al., 2012; Kósáné, 2017; Kozákné, 2011). Majd fejlesztő foglalkozások (már nagycsoportban) az iskola fejlesztő pedagógusával (Pányiné Segesdi, 2009). Ehhez szükséges az iskolaalkalmassági mérések, így fókuszáltan tudja fejleszteni, segíteni ő is a gyermekeket (Borbélyová, 2019.; Svraka, 2019).

5.2. Iskolai programlehetőségek

Mint ahogy már az előzőekben is említettem a nyílt napok szervezése bevált és jó gyakorlat. Ezt szinte minden egyes iskolában alkalmazzák. Ezeken a nyílt napokon a leendő elsősök betekintést nyernek az iskolai életbe, megismerkedhetnek a tanító nénivel, az iskolával. Nyílt nap szervezésénél lehetőség van olyanra, ahol az óvodai nagycsoport az óvodapedagógusokkal látogat el az iskolai intézménybe, vagy egyénileg, a szülővel. A gyermekek részt vehetnek különféle kreatív, interaktív játékos foglalkozásokon, valamint az elsősök óráin. A közös iskolabejárás szintén megerősíti a gyermek biztonságérzetét, azáltal, hogy megismeri az intézményt, el tud benne tájékozódni (Bischofné et al., 2012; Kósáné Ormai, 2017; Kozákné

Szentgyörgyi, 2011; Gáspár, 1990;). Ez által pozitív élményekkel távozik az iskolából, kevésbé lesz rémisztó a gyermek számára a tanévkezdés.

Amikor az óvodapedagógusokkal mennek a nagycsoportos gyermekek iskolalátogatásra, fontos, hogy ne az óvónéniken legyen a hangsúly, hanem az iskolán, a tanítón, érezzék a gyerekek magukat iskolásnak. Miközben a gyerekek különféle foglalkozásokon vesznek részt, addig az óvodapedagógusoknak alkalmuk nyílik a volt óvodásaikat megnézni, hospitálni az órájukon, majd a tanítókkal, más óvodából érkező óvodapedagógusokkal szakmai tapasztalatszerét ejteni.

Jó gyakorlat az óvodának és az iskolának közös programokat, ünnepeket szerveznie. Például: iskola-rally (Bischofné Blandl et al., 2012), különféle iskolai vetélkedők, sportnap, közös ünnepek (például adventi vásár, karácsony stb.), szüret, közös farsang stb. (Bischofné Blandl et al. 2012; Fazekas, 2015; Kósáné Ormai, 2017; Kozákné Szentgyörgyi, 2011; Pányiné Segesdi, 2004).

Sok helyen alkalmazzák a leendő elsősöknek iskolakezdés előtti tábororganizációt. Jobban megismerhetik a tanítónénit, az iskolát különféle játékos helyzetekben, illetve az osztálytársakat, barátságok alakulhatnak, mellyel könnyebb átvészelni az óvodából iskolába váltást. Majd a közös iskolakezdés, ahol az évnyitón az óvónéni átadja óvodásait a tanító néninek/bácsinak, akik így már iskolásokká váltak egy keretet ad az egész programsorozatnak, lezárul és elindul egy új fejezet a gyermekek életében.

5.3. Óvodai programlehetőségek

A szakirodalmak többsége ((Bischofné Blandl et al., 2012; Gáspár, 1990; Kósáné Ormai, 2017; Pányiné Segesdi, 2004) az iskolára helyezi a hangsúlyt, hogy ott megszervezett programokon vegyenek részt a gyermekek, mivel az új intézményt kell megismerniük, az új légkört, szabályokat, szokásokat, de az óvodának is megvan a lehetősége arra, hogy programokat szervezzen. Az iskolások visszalátogathatnak óvodájukba, ahol mesélhetnek a nagycsoportosoknak az iskoláról, megmutathatják nekik könyveiket, füzeteket, amivel motiválhatják őket. Akár könnyebb szöveget fel is olvashatnak nekik. Az iskolások irányításával könnyebb tárgyat készíthetnek, esetleg egyszerű színdarabot, táncot adhatnak elő, amibe bevonják az óvodásokat. Karácsonykor akár az óvodások lerajzolhatják, hogy mire vágnak és az iskolások a hátuljára írhatják, hogy mit tartalmaz a rajz. A módszertani tárház végtelen ebből a szempontból nézve, de ahhoz, hogy sikeresek legyenek a programok lezajlása a pedagógusok összehangolt munkája szükséges. A tanítónak fel kell készítenie az iskolás gyermekeket is ezekre a programokra: a

szöveg begyakorlása, esetleg a színdarab, tánc megtanulása. Ezek a programok motiválják az óvodásokat, felnéznek az iskolásokra, akik nemrég még szintén óvodatársaik voltak, hogy tudnak már írni, olvasni, és ha ők is elkezdik az iskolát ők is megtanulhatják ezeket.

5.4. Szülők bevonása a programokba

A programok szervezésénél figyelembe kell venni azt is, hogy melyik programra invitálhatóak a szülők is. A szülőket szinte csak a szülői értekezletek során vonják be a beiskolázási programsorozatok alkalmával. Esetleg az iskola igazgatója tart nekik nyílt napot, ahol beszámol az iskolai tevékenységekről a szülőknek, bemutatja nekik a leendő tanító néniket, így megismerhetik őket. Pedig számtalan programlehetőség van arra, hogy ők is segíteni tudják az átmenetet, jobban megismerjék ők is a tanító nénit, illetve a gyermekük leendő osztálytársait, azok szüleit, biztosítva legyenek afelől, hogy gyermeküknek akadálymentes lesz az óvoda-iskola átmenet. A nyílt nap lehetőséget ad arra, hogy nagyobb belátást kapjanak az iskolára, jobban megismerjék pedagógusok munkáját, nem csak hallott információk alapján, hanem a foglalkozásokon aktív részvétellel. Közösen tudnak alkotni, mozogni, játszani gyermekükkel és más szülőkkel a pedagógus irányításával.

Az óvoda-iskola átmenet elengedhetetlen része a szülői értekezlet. Az óvodai utolsó tanév, illetve az iskolai első tanév szülői értekezletein érdemes a tanítónak és az óvodapedagógusnak egyaránt részt vennie. Alkalmuk nyílik a szülőknek mindkét féltől kérdezniük.

Az iskolán és óvodán kívül szervezett programokon is részt vehetnek a szülők, akár segíthetik is annak lezajlását. Ilyenek például a sportnapok, kirándulások, esetleg közös sütés, főzés. „A közös tevékenységek nemcsak az óvodáskorúaknak szervezett eseményeket jelentik, hanem azokat a programokat is, amelyeket az óvodán és iskolán kívül közösen szerveznek a gyerekek számára” (Biscofné et. al., 2012: 10).

6. Kutatás módszertana - interjú

Kutatásom célja, hogy megismerjem a gyakorlatban alkalmazott óvoda-iskola átmenet megsegítésére szolgáló programokat, óvodai szemszögből, hogy milyen programokat szerveznek és bonyolítanak le a témakör keretein belül.

Kutatási kérdéseim: Melyek azok az óvoda-iskola átmenet megsegítésére szolgáló programok, amelyeket az iskola, az óvoda szervez? Melyek azok a programok, amiket közösen szerveznek? A szabad iskolaválasztás miatt az óvoda-iskola átmenet segítésére szolgáló

programokat hogyan szervezik és bonyolítják le? Az interjú kérdéssor vázlatomat úgy állítottam össze, hogy ezekre a kérdésekre választ kapjak.

„A terepkutatás során környezetben figyeljük meg a jelenségeket. Ez a megfigyelés jellemzően kvalitatív adatokat eredményez, s gyakran egyben elméletalkotási folyamat is. A terepkutatás aktívabb technika, az interjúkészítés is alkalmazható” (Kontra, 2011: 39). Az interjú készítés három formáját különböztetjük meg: strukturált, strukturálatlan és félig strukturált. A strukturált formánál az interjúhoz előre összeállított kérdéssort alkalmazunk, a strukturálatlan formánál nincs előre összeállított kérdéssor, a kérdező rugalmassága és improvizációja segít feltérképezni az interjúalany nézetét, véleményét, a félig strukturált interjúnál van előre összeállított kérdéssor, a sorrend a kérdezőre van bízva, a beszélgetés menetétől is függhet. Megkülönböztetünk a létszámtól függő interjúkat: egyéni vagy csoportos kikérdezés. Az interjú érzelmi telítettségét is meg kell választani. Lány interjúnál erős bizalmi kapcsolatot kell kialakítani, ami nem jelenti az alany véleményével, eszméivel való azonosulással. Semleges interjúnál érzelmi kapcsolat nélkül barátságos hangvétellel tárgyilagosan kell viselkedni. Kérdéstípusok: a főkérdés közvetlenül a kutatási problémára fókuszál, ezek alkotják az interjú lényegi részét. A kiegészítő kérdések arra szolgálnak, hogy a fő kérdéseket alátámasszák, az információk megbízhatóságát növeljék; ezek a demográfiai, kontroll, levezető kérdések. A válaszoló mozgásteret szerint nyílt és zárt kérdésekről beszélünk, én igyekeztem nyílt kérdéseket feltenni az interjú során az alanyoknak (Kontra, 2011). Előre összeállított kérdéssort használtam, ami csak irány mutató volt, a fő kérdéseket tetszőleges sorrendben is fel lehetett tenni (félig strukturált interjút alkalmaztam). Ezt a módszert választottam, mert úgy gondolom, hogy ez a formátum sokkal személyesebb. A felkeresett pedagógusok kifejtették az egyes kérdésekre a válaszaikat, és nem csak egyszavas, előre meghatározott válaszokból kell választaniuk. Esetleg, ha volt olyan téma, ami nem került be az interjú kérdéssor vázlatában, akkor ott kiegészíthettem azt. Az interjúkat mobiltelefon segítségével hangrögzítőre vettem fel. Egy interjú körülbelül 30 percig tartott. A kérdéssor vázlat összeállításánál törekedtem arra, hogy a beszélgetés ne legyen hosszabb ennél az időintervallumnál. Előre megbeszéltem időpontban látogattam el az egyes óvodákba, többségben a délutáni alvási időszakban. A pedagógusok saját tapasztalataikat, élményeiket is elmondhatták, amit online teszt formájában nem tudtak volna kifejtetni. Kifejthették mik azok a jó gyakorlatok, amivel pályafutásuk alatt találkoztak, és mi az, amit kifejezetten rossz gyakorlatnak tartanak és inkább hanyagolnák a jövőben. Azokat az óvodákat kerestem fel, akiknek ugyan az a körzeti általános iskolájuk. Ez három óvodát érint: Az Igali Margaréta Óvoda és a Somogy-szili Tagóvodája valamint a Büssüi Tarkabarka Óvoda. Mindegyik intézmény legtöbb pedagógusával sikerült beszélmem.

6.1 Az intézmények és az interjú alanyok bemutatása

6.1.1 Igal Margaréta Óvoda

Igal a Balatontól körülbelül 40 km-re található. A város szívében a híres Igal Gyógyfürdő. Az óvoda a főútvonaltól távol, viszonylag csendes helyen van. Mellette az általános iskola található. Vidéki színvonalhoz viszonyítva jól felszeret, tágas udvarral és nagy tornateremmel rendelkezik. Az udvar tujákkal van körbe kerítve, minden csoport számára külön homokozó található, a játékok fából vannak melyeket állandóan bővítenek és cserélnek. A főbejárat mellett virágos kert található, ahol rengeteg virág van, sokféle énekesmadár található meg az udvaron. A fürdő előtti parkos résznek és a város körül lévő erdőknek, szőlőhegynek köszönhetően sokat tudnak sétálni járni és kirándulni menni a gyerekekkel. (Sz. n., 2024) Az intézmény minden irányból jól megközelíthető, így könnyen tudják hozni vinni a gyerekeket a szülők. Másik 6 településről is járnak be óvodások: Igal, Kazsok, Ráksi, Bonnya, Gadács, Somogyzil. Bejárásukat tömegközlekedéssel, illetve iskolabuszokkal segítik, biztosított a gyermekkíséret. 90 fős férőhely van, ebből 63 a gyereklétszám. Jelenleg 3 csoport van, külön kis-, középső és nagycsoport. A csoportszobák tágasak, a gyerekek jól elférnek, a bútorok gyerek méretűek, hogy a játékos eszközöket könnyen elérjék. Minden csoportszobához külön mosdó található, ami a gyermekek méreteihez vannak igazítva. Az óvodások családjai szociokulturális helyzete különböző mértékben, de alacsony színvonalú, amely magyarázható a szülők alacsony iskolázottságának, lakáshelyzetnek, kereseti viszonyokkal, munkanélküliséggel, környezeti hatásokkal. Területünkön a nagycsaládosok zöme halmozottan hátrányos helyzetben van. Gyermekek többsége ingerszegény környezetben él. A családokban a szociális problémák mellett a szülők kulturálódási szokásainak hiányossága, a művelődés iránti igénytelensége befolyásolja a gyermekek közötti fejlődési különbségeket. Az óvodába kerülő gyerekek családi háttere különböző. A közösségi nevelés mellett nagy hangsúlyt fektetnek az egyéni fejlesztésre mind a három óvodában. (Igal Margaréta Óvoda nevelőtestülete, 2020)

6.1.1.1. Az intézmény pedagógusai

Az intézmény három homogén csoporttal működik. Mindegyik csoportra jut kettő óvodapedagógus és egy dajka. Az itt dolgozó pedagógusok mind rendelkeznek főiskolai óvodapedagógusi végzettséggel. Egy óvodapedagógus rendelkezik fejlesztőpedagógusi diplomával. Az óvoda igazgatója szintén rendelkezik az óvodapedagógusi végzettséggel, valamint a közoktatás vezetői diplomája is megvan. Heti 10 órát dolgozik, középső- és nagycsoportosok számára tart felzárkóztató foglalkozást. A megkérdezett pedagógusok 40 év feletti nők. Egy pedagógus jövőre nyugdíjba megy. Az egyik csoportban van egy gyakornok, kezdő óvodapedagógus, őt nem

tudtam kikérdezni, mivel a 2023/2024-es tanítási évben kezdett, nem tudja még, hogy mik a helyi szokások, programszintű megnyilvánulások az óvoda-iskola átmenet megsegítésére. Az itt dolgozó pedagógusoknak különböző az életútjuk. Öten dolgoztak másik intézményben, jelenlegi munkahelyük előtt, ebből ketten kisebb-nagyobb kitérőkkel teljesen mással is foglalkoztak, mint óvodapedagógia. Ketten mondták azt, hogy jelenlegi intézményük az első munkahelyük; az egyik a vezető óvodapedagógus, aki már 35 éve dolgozik az óvodában, a másik óvodapedagógus pedig 25 éve.

6.1.2. Igali Margaréta Óvoda Somogyszili Tagóvoda

Somogyszil Kaposvártól közúton 22 km-re, Igaltól 5 km-re helyezkedik el, Tolnával határos kisközség. Az óvoda a csendes kis falu közepén helyezkedik el, a főúttól és a napközben dolgozó traktorok, kamionok és munkagépek zajától messze (Sz. n., 2024). Az óvodát nemrég újították fel és folyamatosan modernizálják az épületet, tágas udvarral rendelkezik. Két csoportszoba, egy öltöző, mosdó található a gyerekek méreteihez megfelelő berendezési tárgyakkal. A két csoportszoba közül az egyik alvós szobaként, tornateremként és fejlesztő szobaként funkcionál. Az óvoda 1 vegyes csoporttal működik, 30 férőhellyel. Jelenleg 29-en járnak az óvodába, jellemzően csak a falubeliek járnak oda. Én magam is itt élek és a külső 8 hetes gyakorlatot is itt töltöm. Szociokulturális helyzetről ugyan az mondható el, amit a fentiekben is említettem. A település jellegéből adódóan 60%-os a hátrányos és halmozottan hátrányos gyerekek aránya. Az óvodába kerülő gyermekek családi háttere nagyon különböző, jellemzően alacsony színvonalú. A szülők alacsony iskolázottsága magyarázza ezt, valamint a lakáshelyzetek, kereseti viszonyok, munkanélküliség, környezeti hatások is negatívumként sorolhatók fel. A családok szociális problémáik mellett a szülők kulturálódási szokásainak hiányossága, a művelődés iránti igénytelenség is befolyásolja a gyerekek közötti fejlődési különbségeket. A pedagógiai programjuk tekintettel van a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre, a sajátos nevelési igényű gyermekekre a feladat ellátásában. Ezért Integráló Pedagógiai Programmal is dolgoznak. A csoportban folyó nevelő-oktató munkát speciális ellátást nyújtó szakemberek is segítik (logopédia, gyógytestnevelés, fejlesztés). A Református EGYMI Igali Tagintézményének utazó pedagógusai látják el ezeket a feladatokat. Vannak, akik helyben, illetve Igal, Tab, Kaposvár és környékén igyekeznek elhelyezkedni, de mint említettem nem ritka a munkanélküli szülők. (Igali Margaréta Óvoda nevelőtestülete, 2020)

6.1.2.1. Az intézmény pedagógusai

Egy csoportos óvoda, két óvodapedagógussal és egy dajkával működik. Az intézmény vezetője egyben a csoportban is dolgozik. Óvodapedagógusi és intézmény vezetői főiskolai végzettséggel rendelkezik. 53 éves nő, 35 éve dolgozik óvodapedagógusként. Jelenlegi intézménye előtt egy másik óvodában dolgozott 35 évig. Váltó társa szintén óvodapedagógusi végzettséggel rendelkezik. 42 éves nő, a 6. nevelési évét kezdte az óvodában, hivatalosan 1,5 éve óvodapedagógus, előtte pedagógiai asszisztensként tevékenykedett. Rendelkezik tanítói diplomával, sokáig dolgozott is a körzeti általános iskolában.

6.1.3. Büssüi Tarkabarka Óvoda

Büssü a Baté-Igal összekötőút felénél helyezkedik el, Igaltól 8 km-re, Kaposvártól és Dombóvártól 25 km-re található. A lakosság folyamatosan csökken. A falu elnéptelenedett és az üresen maradt házakba cigány családokat költöztettek (Sz. n., 2024). Az óvoda vezetője elmondása szerint nagy családok élnek a faluban, ritka az, ha a családban csak egy-két gyermek van, többségben 7-8 gyermek él egy családban. Szociokulturális helyzetük alacsony, többségben vannak a halmozottan hátrányos helyzetű családok. Munka lehetőségük a közeli falvakban városokban nyitott, de a szülők többsége úgy jár dolgozni, ha utazásukat biztosítják. Többnyire a kasszoki tehéntelep, az igali Pek-Snack Kft. nyújt megélhetést az itt élő családoknak, illetve Kaposvár és Tab környékén is vannak, akik el tudnak helyezkedni. Az elmúlt évtizedben pályázatok által a középületeket sikeresen felújíthatták. Több civil szervezet is igyekszik segíteni a falunak, az óvodának (Sz. n., 2024). Maga az óvoda épülete a település elején található. Az épület ketté van osztva, az első fele az orvosi rendelő, a hátsó rész pedig maga az óvoda. Tágas udvarral rendelkeznek, szinte új udvari játékokkal, lejjebb egy betonos focipálya és egy nagyobb füves rész, ahol nagy teret igénylő játékokat lehet játszani. Egy vegyes életkorú csoporttal üzemel az óvoda, kettő óvodapedagógussal, egy dajkával és egy takarítóval. 20 férőhelyes a csoport, jelenleg 19 gyermek jár oda, sok az SNI és BTMN-es gyermek. Az óvodát az önkormányzat üzemelteti. Két csoportos, az egyik csoport maga a csoportszoba, a másik helyiség alvós szobaként, testnevelés teremként funkcionál, illetve, ha valamilyen külön foglalkozás vagy fejlesztés van, akkor ezt a termet használják, de van külön fejlesztő szoba is (Kreiszerné, 2022).

6.1.3.1. Az intézmény pedagógusai

Szintén egycsoportos óvoda, 2 pedagógussal, 1 dajkával dolgoznak össze. Van egy 4 órában dolgozó konyhai kisegítő, takarító egy személyben. Az óvoda igazgatója egyben a

csoporthoz is dolgozik, aki óvodapedagógusi végzettséggel rendelkezik és most végzi el a közoktatás vezetőit. 56 éves nő, 31 éve dolgozik óvodapedagógusként, jelenlegi intézménye előtt két másik intézményben dolgozott. Váltó társa kezdő pedagógus, gyakornok. Szintén nem tudtam kikérdezni, mert még nem tudja, milyen programok zajlanak az óvoda-iskola átmenet megsegítésére.

7. Eredmények és értékelésük

Előre összeállított interjú kérdéssorral mentem az interjúkat felvenni, ez alapján értékelem, vetem össze a továbbiakban az interjúkat. (lásd 2. sz melléklet) Az első hét kérdést egy bekezdésben tárgyalom, amiket a fentiekben külön intézményenként is leírtam. A többi kérdést egyenként, egy-egy bekezdésben fejtem ki.

A három intézmény legtöbb pedagógusát megkérdeztem, összesen 9 óvodapedagógust. Mindegyikük 40 év feletti nő, közülük 1 nyugdíj előtt áll, hárman 30 év feletti munkatapasztalattal rendelkeznek, ketten 25 éve, egy 14 éve, és ketten 6 éve dolgoznak az óvodapedagógusi pályán. Hét pedagógus a jelenlegi intézménye előtt dolgozott más intézményben is, ebből négyen óvodapedagógusként, egy tanítóként, ebből hárman nem pedagógusként is dolgoztak. Mindegyikük óvodapedagógusi végzettséggel rendelkezik, egy pedagógusnak van tanítói diplomája, és egy pedagógus rendelkezik fejlesztő pedagógusi végzettséggel, ketten közoktatás vezetői végzettséggel rendelkeznek és egy óvodapedagógus most végzi ezt a képzést. Öten dolgoznak homogén életkorú csoportban; ketten kiscsoportban, ketten középsőcsoportban és egy pedagógus a nagycsoportban. Hárman vegyes életkorú csoportban tevékenykednek. Mind a három intézménynek a körzeti általános iskolája az Igal Batthyány Károly Általános Iskola. A somogyzili és a büssüi óvodából a nagycsoportosok ide mennek tovább tanulni. Nagyon ritka az, ha máshova viszik el a szülők a gyermekeket tovább tanulni. Az igali óvodából már nem csak az igali iskolába mennek tovább tanulni a gyermekek, hanem Törökkoppányba, Toponára és több Kaposvári általános iskolába. A toponári és a kaposvári általános iskolákhoz a város vezetősége biztosít különjáratot a gyermekek számára, így évről évre egyre többen válasszák ezeket az iskolákat a körzeti általános iskola helyett.

A három intézmény közül egy nem rendelkezik/használ konkrét kidolgozott programot az óvoda-iskola átmenet megsegítésére. „Nincs kidolgozott program, a pedagógiai programnak van egy része, ami az óvoda-iskola átmenettel foglalkozik, saját mérőeszközt dolgoztunk ki az iskolaérettség méréséhez.” A másik két óvoda a Porkolábné Balogh Katalin: Komplex prevenciók óvodai programját használja kiegészítve Kudarccal az iskolában kötetével, valamint a

DIFER mérőeszközt alkalmazza. A DIFER programcsomag (Diagnosztikus fejlődésvizsgáló és kritériumorientált fejlesztő rendszer) a hét elemi alapkészséget méri és fejlesztését segíti. Megmutatja, hogy a gyermek mely készségeket, képességeket sajátította el, és melyek szorulnak még fejlesztésre (Józsa, 2016). Az óvoda, a pedagógiai program által előírt óvoda-iskola átmenet segítésére szolgáló programot minden óvodapedagógus követ. Egyóvodapedagógus elmondása szerint: „Azért szeretem ezt a kötetet, mert speciális eszközként csak egy tükröt kell alkalmazni a fejlesztő játékok során, amúgy csak olyan eszközökkel történő fejlesztő foglalkozásokat ajánl, amiket a csoportszobai eszközökkel meg lehet oldani.” A kötet tartalmaz különféle területeket érintő (például szociális fejlettséget, nyelvi kifejezőképességének fejlettsége) fejlettséget mérő lapokat, azokhoz kapcsolódó fejlesztési lehetőségekkel és módszertani ajánlásokkal (Porkolábné Balogh et. al., 1997). A két mérőeszközt együttesen használva egy átfogó képet kapnak a gyermekről, hogy az iskolaalkalmassági kritériumokhoz mérten [testi, lelki és szociálisan elért fejlettségi szint (Páli, 1997)] milyen szinten tart a gyermek. A körzeti általános iskolához közelebbi óvoda vezetője elmondása szerint: „Régebben hosszú időn keresztül közösen összeállítottunk egy munkaközösségi tervet, együttműködési megállapodás alapján dolgoztunk, de változás történt az iskola vezetésében. Azóta nincs kidolgozott munkatervünk, de a fontos találkozási pontok megvannak, csak nincs leírva.”

Egy intézményben dolgoztak ki saját mérőeszközt az iskolaérettség méréséhez, két intézményben használják a DIFER mérést, de ezek csak iránymutatók, mert úgy vélik, hogy ennél sokkal jobban ismerik a gyermekeket. Egy nevelési évben kétszer végzik el kiscsoporttól kezdve a tesztet értelmi, érzelmi és szociális képességeket mérve, azokat is különböző kategóriákra lebontva, hogy tudják, tisztában legyenek a gyermek erősségeivel, gyengeségeivel. Az összes pedagógus, akit kikérdeztem, csak iránymutatónak tartja ezt a felmérést, az óvodai évek alatt sokkal jobban megismerték a gyermekeket, tisztában vannak a képességeikkel. Fontosnak tartják a megfigyeléseket, a megfigyelésen alapuló tesztek kitöltését, értékelését. Ez alapján és az egyéni fejlődési lap alapján fejlesztési tervet írnak minden gyermeknek. Annak ellenére, hogy csak iránymutatónak tartják a pedagógusok az iskolaérettség méréseket, jó, hogy használják őket, mert, ha nem végzik el ezeket a méréseket, tesztek nem tudhatják biztosan, hogy a felmerülő probléma mögött részképesség zavar vagy más tanulási nehézség állhat, esetleg tanulásban akadályozottság előjelei mutatkoznak. Az egyik területen jelentkező probléma egy másik területen is problémát okozhat. Az iskolaéretlen gyermek sok lelki problémával küzd meg az iskolában, elkezd szorongani, rossz magaviseletű lesz, nehéz lesz az átmenet. A felelősségteljes döntés esélyt ad a gyermek harmonikus fejlődéséhez (Borbélyová, 2019; József, 2012; Svarka, 2019). Nagycsoportban a tavaszi/év végi felmérést nem tudják figyelembe venni,

mert, ha úgy látják, vagy, ha a szülő szeretné, hogy a gyermek még maradjon további egy nevelési évet az óvodában, már január közepéig le kell adnia a szülőnek az Oktatási Hivatal felé a kérvényt, hogy szeretné még ha a gyermeke még egy évig az óvodában maradhatna. Előtte felterjesztik a Pedagógiai szakszolgálathoz, hogy kérjenek egy szakvéleményt és a szülő ezek alapján dönthet. Ezeket a kérvényeket csak és kizárólag a szülő/hivatalos gyám nyújthatja be az Oktatási Hivatal felé.

A megfigyelésen alapuló felmérések után a teszt lapokat kiértékelik, majd egyéni fejlesztési tervet írnak a gyermekeknek. „Azoknál a gyerekeknél, ahol azonos részképesség probléma jelentkezik, őket mikrocsoportban, ahol egyéni fejlesztés kell, ott egyénileg fejleszt az óvodapedagógus.” – mondta a kisvárosi intézmény igazgatója. A kilenc megkérdezett pedagógusból nyolcan tartották fontosnak ezt elmondani. Öten mondták, hogy a mindennapok során történik a fejlesztés, hiszen kicsocsoporttól kezdve minden nevelési területen fejlesztik a gyermekeket. Négyen emelték ki a differenciálást, mint eszközt a fejlesztések során. Mind a kilenc pedagógus kiemelte a „team” munkát, a közös munkát a gyógy-, fejlesztőpedagógus és logopédussal. Ők is felméri a gyermekeket, majd a tesztek eredményeit kiértékelik és ők is írnak egy egyéni fejlesztési tervet a gyermek számára, amit az óvodapedagógussal megbeszélnek, közösen, együtt egy csapatként fejlesztik a gyermek képességeit, hogy nagycsoport végére elérje az iskolára való alkalmasságot, hogy könnyebben vegye majd az új akadályokat. A kilenc főből, ketten emelték ki az óvodai nagycsoport második félévében történő iskolaelőkészítő foglalkozásokat, íráselőkészítést. Ez szintén nagyon jó gyakorlat. Az azonos részképesség zavarokat mikrocsoportban lehet fejleszteni. Ahogy Borbélyová (20119) és Svraka (2019) is írta tanulmányában az óvodai nagycsoportban az a gyermek, akinek elmaradása van valamely területen, a méréseknek köszönhetően fókuszáltan van vele foglalkozva, a fejlesztő foglalkozásoknak és a közös munkának köszönhetően (óvó-, gyógy-, és fejlesztőpedagógus) ez a gyermek elérheti az iskolaalkalmassági szintet, ami megkönnyíti majd számára az óvoda-iskola átmenetet.

A gyermek számára az átmenetet megkönnyítő programnak az iskolai látogatást emelték ki az óvodapedagógusok. Megismerhetik az épületet, a termeket, a leendő tanítót, a leendő osztálytársakat és betekintést kaphatnak milyen is az iskolai élet. Ha az iskola rendszeresen invitálja a nagycsoportosokat különféle programokra, a gyermek annál jobban megismeri az iskolát, az iskolai életet, elsőséggént úgy kezdi el az iskolát, hogy ő már ismeri az épületet, a tanárokat esetleg az osztálytársakat, kevésbé fog szorongani, mivel nem ismeretlen helyre ül be ismeretlenek közé. A legtöbb szakirodalom ezt tartja az egyik legfontosabb tényezőnek a leendő tanító megismerése mellett (Bischofné et al; 2012; Kósáné Ormai, 2017; Kozákné Szentgyögyei, 2011; Gáspár, 1990). A kilenc főből egy emelte ki a közös programok fontosságát, hogy ne

csak a minimum legyen, hanem más fajta programok is jók lennének, amiket az óvoda és az iskola közösen szervez. A szakirodalmak szerint közös programlehetőségek az közös ünnepek, rendezvények szervezése és lebonyolítása. Például szüreti felvonulás, karácsony, különféle iskolai vetélkedők, közös farsang, gyermeknap stb. (Bischofné Blandl et al., 2012; Fazekas, 2012, Kósáné Ormai, 2017; Kozákné Szentgyörgyi, 2011; Pányiné Segesdi, 2004). Mindegyik interjú alatt elhangzott, hogy milyen fontos, hogy a tanító néni/ bácsi látogassa meg a gyermeket óvodai közegben, figyelje meg a játékát, foglalkozás közben, esetleg foglalkozást is tarthat, de ennél a kérdésnél, csak öten emelték ki a tanító látogatásának a fontosságát és hárman a tanító által tartott heti egy alkalommal tartott foglalkozást, fejlesztő foglalkozást. Fontos, hogy a leendő tanító megismerje leendő diákjait, megfigyelje őket játék közben, tudja mire számíthat az első osztályban. Mára már a tanítók kevésbé alkalmazzák ezt a fajta gyakorlatot, mert egy osztályba nem egy vagy két óvodából érkeznek a gyerekek (Fleisz-Gyurcsik, 2021). Mivel a falusi óvodákból mindegyik gyermek az igali általános iskolát választja, örömmel vettem tudomásul, hogy itt ez a fajta jó gyakorlat megvalósul, hogy a leendő tanító néni ellátogat többször is ezekbe az intézményekbe, megfigyeli leendő diákjait és még foglalkozást is tart számukra. Továbbá ketten emelték ki a szakmai tapasztalatcserét, ahol a tanítók és az óvodapedagógusok meghallgathatják egymás véleményét, a tanítók elmondhatják, hogy miben nagyon jók a gyermekek, melyik területen van elmaradás, ezáltal az óvodapedagógusok megtudhatják, hogy volt nagycsoportosaik hogyan boldogulnak az iskolában, illetve a későbbiekben mire kell majd nagyobb hangsúlyt fektetni. Valamint ketten emelték ki a falu, város szintű ünnepeken való részvételt, a szereplés fontosságát. „Amellett, hogy megtanulnak verset tanulni, mondani, az önbizalmukat is fejleszti, hogy merjenek kiállni mások elé és beszélni. Ez fontos hiszen itt az oviban ők a nagyok, de ott az iskolában ők lesznek a kicsik.” Egy fő emelte ki a falu szintű és óvodai szintű programokat, ahol találkozhatnak a már iskolás gyermekekkel, illetve a programokban rejlő fejlesztési lehetőségeket.

Az iskola melletti óvodában (Igal) dolgozók elmondása alapján régen sok közös program volt, ma már egy sincs. Óvodai szintű programnak csak a tanító látogatását említik. Egy pedagógus említette, hogy a leendő tanítót mindenféle programra meghívják, ő meg vagy megy vagy nem, az órarendjétől függően. Az iskola által szervezett programok is lecsökkentek a minimumokra (iskolalátogatás), de hárman említették, hogy például farsangra, sport napra gyermeknapra is meghívják a gyermekeket. Ezek nagyon jó gyakorlatok, több gyakorlat említi a közös ünnepek szervezését, mint óvoda-iskola átmenet megkönnyítésére szolgáló programoz (Fleisz-Gyurcsik, 2021; Bischofné Blandl et al., 2012; Kozákné Szentgyörgyi, 2011; Kósáné Ormai, 2017). Ha kiállítást szervez az iskola, például kutyás bemutató, hullő bemutató, oda is

meghívják a gyermekeket. Különbööző előadásokra is elhívják őket például víz világnapja. „Jó pár évvel ezelőtt több program volt, amit akár az óvoda vagy iskola szervezett, több volt a találkozási pont. Ez sajnos az évek során lecsökkent és a kötelező minimumokra korlátozódott.” -mondta az Igali Margaréta óvoda vezetője. A két falusi óvodával semmilyen közös program nincs, A Somogyiszi Tagóvoda vezetőjének elmondása alapján „Jó az együttműködés, de közös programok nincsenek, az a baj, hogy nem helyben van az iskola.” Spontán módon a volt óvodások visszamennek óvodáikba, ahol szívesen várják őket. Nincs ez leszervezve, de így is tudnak mesélni az óvodásokról, hogy milyen is az iskolai élet, tudnak tőle kérdezni. A Somogyiszi Tagóvoda tavasszal témahét keretein belül a nagycsoportosaiknak iskolahetet tervez, ami abból áll, hogy iskolatáskával kell az óvodába érkezni, padban ülnek (kivéve e mese-, ver foglalkozásnál), csoportban és egyénileg is dolgoznak. Rövid órákat tartanak, szünetekkel. Így betekintést kaphatnak, hogy milyen is lesz majd elsőként az óvodában. A két óvónő elmondása alapján ezt nagyon szívesen élvezték a gyerekek. Ez egy nagyon jó gyakorlat, a kevés program ellenére megoldják, hogy lelkiileg felkészültek legyenek a gyerekek. Fleisz-Gyurcsik (2021) is írta, hogy a jó gyakorlatok, módszerek tárháza végtelen. Az 5. pontban én magam is gyűjtöttem össze pár gyakorlatot, programot, amit lehetne alkalmazni. Közösen az iskolával és külön az iskola, külön az óvoda alkalmazhatna. A legtöbb pont megjelenik a gyakorlatban, de amint a pedagógusok is mondták a kötelező minimumok vannak jelen az óvoda-iskola átmenet megsegítésére szolgáló programmegnyilvánulások. Az óvodai és iskolai programok és a közösen szervezett programoknak tervszerűen, tudatosan kellene működni, hogy minden pedagógus azok szerint tudjon tervezni. Ebben segítene az együttműködési szerződés, amelyben meghatározzák, hogy az adott programok iránt ki legyen a felelős, minden program után lenne egy értékelő dokumentum, ami alapján megtudhatnák a pedagógusok, hogy mi jó gyakorlat és mi a kevésbé bevált gyakorlat (Bischofné et. al., 2012). Kozákné (2011) is úgy tartja, hogy Földrajzilag közel lévő intézmények között meg lehet oldani az óvoda-iskola átmenet programszintű megnyilvánulásait.

A két falusi óvodából csak a körzeti iskolába mennek tovább a gyerekek, nagyon ritka, ha mást választanak a szülők. A kisvárosi óvodánál már más a helyzet; az ott dolgozó pedagógusok elmondása alapján évről évre kevesebben választják a szomszédos iskolát. Szétszórtan Törökkoppányra, Toponárra és különböző Kaposvári iskolákba irattatják be a szülők gyermekeiket.

A falusi óvodákkal nincs intézményen kívüli program, az igali óvoda dolgozói pedig azt mondták, hogy régebben volt, de mára már egyre kevesebb. Város szintű szerveződési programokon, ünnepeken szoktak közösen részt venni, együtt örülni a másik sikerének, de ezek is

háttérbe szorulnak már, szinte már csak az óvodások vesznek részt ezeken a programokon. Pedig az intézményen kívüli programlehetőségek arra is jók, hogy a szülők is részeseinek érezzék magukat ennek a nehéz időszaknak, úgy érezhetik, hogy a gyermekük mellett állnak, ezáltal nekik is könnyebb lesz, tudják támogatni gyermekük, ők is megismerhetik kicsit másképp, mint például egy szülői értekezleten az új pedagógusokat, a leendő osztálytársakat és szülőiket (Bischofné et. al., 2012).

„Mit tehet az óvodapedagógus annak érdekében, hogy könnyebben vegye az akadályokat a gyermek az iskolában?” Erre a kérdésre ketten emelték ki az óvodai élet alakítását, hogy egy kicsit már hasonlítson az iskolához például: pedagógus végig hallgatása, asztalnál ülés, feladat elvégzése, munkavégzés. Öten a fejlesztő játékokat, játékoságot, ketten a mikrocsoportos foglalkozásokat és hárman az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével a differenciált fejlesztést tartották fontosnak. Továbbá hárman emelték ki a pozitív megnyilvánulásokat az iskoláról, a motiválást és a beszélgetést. Négyen tartják úgy, hogy az egész óvodai lét, az óvónők munkája fontos, kiscsoporttól kezdve folyamatosan bővítik tudásukat, képességeiket, hogy nagycsoportra elérjenek oda, hogy minden tudásukat, képességüket kamatoztatni tudják majd az iskolában. Apró (2011) is ezt tartotta fontosnak, hiszen a gyermeket önmagához mért fejlődését kell vizsgálni és egy külső feltételhez kell hasonlítani, ez teszi lehetővé az előrelépést.

Módszernek, jó gyakorlatnak öten a tanító látogatását az óvodában, és a gyerekek látogatását az iskolában emelték ki. Négyen mondták a beszélgetést, motiválást, pozitív megnyilvánulást módszernek és hárman emelték ki a fejlesztő játékokat, a foglalkozásban rejlő fejlesztéseket (például mozgáskotta, gyermektánc, mozgás stb.) Egy pedagógus emelte ki a jutalmazási rendszert, hogy tudatosuljon bennük, hogy azért, hogy piros pontot vagy, hogy ötöst kapjanak meg kell dolgozniuk. Mindannyian kiemelték a tervezés fontosságát. „Évről évre visszatérő munkarend (ami most nincs), megvoltak a találkozási pontok, ami segítségül szolgált az iskolának, az óvodának is. Tudatosan és tervszerűen dolgoztunk.” Fleisz-Gyurcsik (2021) tanulmányában is megjelenik, hogy a leendő pedagógus személyén van a hangsúly, és azon, hogy a gyermekek megismerjék az iskolát, hogy ne legyen idegen számukra a hely, a szokás- és szabályrendszerek. Mint ahogy a fentiekben is írtam: „Az óvodai és iskolai programok és a közösen szervezett programoknak tervszerűen, tudatosan kellene működni, hogy minden pedagógus azok szerint tudjon tervezni. Ebben segítene az együttműködési szerződés, amelyben meghatározzák, hogy az adott programok iránt ki legyen a felelős, minden program után lenne egy értékelő dokumentum, ami alapján megtudhatnák a pedagógusok, hogy mi jó gyakorlat és mi a kevésbé bevált gyakorlat (Bischofné et. al., 2012).” Sajnálatos, hogy ez a fajta partnerségi

viszony megvolt, de mára már nincs meg. A két intézmény (óvoda és iskola) vezetőségének és pedagógusainak feladatuknak kéne érezni, hogy egy régen jól működő csapatmunkát újra felélesszenek a gyermekek érdekében.

A falusi óvodák csak az Igali Batthyány Károly Általános Iskolával, a körzeti iskolájukkal tartják a kapcsolatot. Náluk, mint említettem ritka, ha valamelyik gyermek másik iskolába megy, de ha így van akkor nyomon követik a gyermek fejlődését, ha az iskola meghívna az óvodapedagógusokat, akkor elmennének nyílt napra, megnéznék hogyan teljesít a gyermek. Legutóbb a Somogysszili Tagóvodában ez a covid ideje alatt történt, hogy egy gyermeket Kaposvárra irattak be, így csak feltételes módon tudtak beszélni az eshetőségekről. Az Igali Margaréta óvoda az Igali Batthyány Károly Általános Iskolával tartja a kapcsolatot elsősorban, továbbá a Toponári Tagiskolával, a Kodály Zoltán Központi Általános Iskolával, a Nagyboldogasszony Római Katolikus Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolával, a Lorántffy Zsuzsanna Református Általános Iskolával, a Kaposvári Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskolával. „Igyekszünk azokkal az iskolákkal kapcsolatot tartani, felvenni, ahova innen gyerekek tőlünk mennek.” Az ÓNOAP (2012) kimondja, hogy az óvodának kötelessége kapcsolatot tartania azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, közben és után meghatározó a gyermek életében.

Nehezen oldják meg az óvoda-iskola átmenet megkönnyítésére szolgáló gyermekprogramok szervezését. Sok szülő titokban tartja, van, hogy beiratkozás után tudják meg melyik iskolába megy tovább a gyermek. Van olyan szülő, aki kifejezetten kéri, hogy a szomszédos iskolába, az iskolalátogatás során ne vigyék át gyermekét, ők ilyenkor a dadussal maradnak az óvodában, nagy törés ez neki. Az óvoda vezetője annyival tudja segíteni ezt a folyamatot, hogy az iskolák által küldött szórólapokat kirakja a falújságra, így, ha nyílt nap lesz a városi iskolákban a szülők el tudják vinni gyermeküket. Többségben azért még a körzeti iskolát választják, egy gyermek miatt nem fogják az egész csoportot elvinni Kaposvárra. Ilyenkor fontos a szülők jelenléte. Ha a volt óvónénit elhívják nyílt napra szívesen veszi a felkérést, és elmegy. Az óvodából a pedagógusok több intézménybe is ellátogathattak megnézni a volt óvodásaikat. Bischofné (2012) is úgy tartja, hogy fontos a szülőket bevonni.

Igen, emailon, telefonon, rendezvényekre meghívás alapján személyesen tartják a kapcsolatot az iskolákkal, ez elmondható mind a három intézményről. Partner viszonyuk csak a körzeti iskolával van. Az igali óvoda és iskola között volt együttműködési szerződés is, ami már nincs, de attól még a fontos programok ugyanúgy megvannak, csak nincsenek szerződésbe írva. Az együttműködési szerződés lehetővé tenné a tervszerű, tudatos tervezést (Bischofné et.al., 2012). A két falusi óvodával való együttműködés sikeres lenne, hiszen a pedagógusok

elmondása alapján nagyon jó kapcsolatuk van az iskolával, és minden gyermek a körzeti iskolát választja. Érdemes lenne óvoda-iskola átmenetet segítő programokat szervezni ezeknek a hátrányos helyzetű gyermekeknek, amik nem a kötelező minimumok.

Az összes pedagógus, akit meginterjúvoltam egyöntetűen azt válaszolta, hogy nagyon változó a szülők hozzáállása az óvoda-iskola átmenethez. Aki az óvodai évek alatt folyamatosan érdeklődött gyermeke iránt, az ebben a kérdésben se tesz másképp. Általában elfogadják a véleményüket, de van olyan is, aki nem. „Az óvoda-iskola átmeneti programokban nem vehetnek részt a szülők, és ez azért jó, mert megpróbál jobban teljesíteni. Ha ott lennének a szülők rájuk figyelnének a gyermekek, nem a tanító néniére.” Viszont az utazás megszervezésében segítőkészek. Az iskola által felkínált fejlesztő foglalkozásokra, nyílt napokra fogékonyak, érdeklődőek, szívesen elviszik gyermekeiket és részt vesznek ezeken a rendezvényeken, programokon. Tapasztalataim alapján a szülők nem értik mi az, hogy iskolaérettség, hogy ezek a programok miért is olyan fontos a gyermek számára. Ebben az óvodapedagógusnak kellene nagyobb szerepet vállalnia és felvilágosítania a szülőt, hogy miről is szól ez valójában. Az óvodával és iskolával közösen szervezett programok, az intézményen kívüli programok jó esélyt adnak arra, hogy a szülő is részt vegyen ezeken a programokon. Az ő visszajelzésük és részvételük is fontos, hiszen az első és meghatározó dolog egy gyermek számára az a család (Bischofné et. al., 2012; Kozákné Szentgyörgyi; 2011; Golyán, 2013). Mivel egy falusi, kisvárosi óvodának nincs kapacitása arra, hogy nagyobb városi általános iskolákkal együtt szervezzenek óvoda-iskola átmeneti programokat, a szülőknek nagyobb felelősséget kell vállalniuk ebben, ha nem azt az iskolát választják, amit a többi szülő. Tájékozódnia kell a nyílt napokról, különféle programokról. Amelyik szülő kifejezetten kéri, hogy ne vigyék el a közeli iskolába iskolalátogatásra a gyermekét, szintén a pedagógusnak vagy az intézmény vezetőnek kell helyt állnia és elmondania, hogy ez szakmailag miért rossz döntés, hiszen az jó, ha a gyermek tudja és ismeri azt, hogy az iskola mivel más, nem pedig majd szeptemberben találkozik először azzal, hogy miben különbözik az iskola az óvodától. Nehezebben fog menni ennek a gyermek az átmeneti időszak. Így a szülő jobban megnyílna az óvodapedagógusnak, esetleg változtathatna döntésén ezzel kapcsolatban, ha már ismeri a pedagógiai elveket, a pedagógus szakvéleményét (Golyán, 2013; Bischofné et. al., 2012).

Az interjú kérdéssorban utolsó kérdésem mindegyik pedagógushoz az volt, hogy mi az egyéni véleménye, hogyan vélekedik az óvoda-iskola kérdésköréről (lásd 2.sz. melléklet). Az összes pedagógus fontosnak tartja ezt az időszakot, azt, hogy a gyermek felkészült legyen és minél kisebb „árkot” kelljen átugornia. Az a jó, ha a gyermek megismeri a környezetet, az új épületet, pedagógusokat, leendő osztálytársakat. Nem lesz számára ismeretlen a környezet

(Gáspár, 1990; Pányiné Segesdi, 2004; Kósáné Ormai, 2017). A 9 pedagógus közül 4-en úgy tartják, hogy az iskola sokat vár el, hatalmas ez a szakadék a két intézmény között, 1 pedagógus gondolja úgy, hogy egy iskolaelőkészítő osztály lenne a legideálisabb, hiszen „a mai gyerekek, a gyermek anyag nem olyan, mint 10-15 évvel ezelőtt”. Egy pedagógus hangsúlyozta ki ennél a kérdésnél a szülők fontosságát. Szintén egy pedagógus hangsúlyozta (az egész interjú alatt) az érzelmi biztonságot. Hiszen, ha érzelmileg nem érzi magát a gyermek biztonságban, az szorongani fog, megjelennek nála a magatartási és tanulási problémák. Gáspár (1990) az Óvodaiskola szervezeti keretben, nem a képességfejlesztésre helyezi a hangsúlyt, hanem az átmenetet egyrészt az érzelmi biztonság kialakításával segíti azt.

Mint említettem azért is az interjú módszert választottam kutatásom lebonyolításához, mert, ha volt olyan téma, ami nem került be az interjú kérdéssor vázlatában, akkor ott kiegészíthettem azt. Két kérdést is tettem fel a pedagógusoknak, ami az interjú készítése közben jött elő: „Az iskola által szervezett programokba hogyan kapcsolódnak szervezési szinten?” valamint „Milyen dokumentálási folyamata van a programoknak?” Az első kérdésre a falusi óvodák a busz és az iskolába történő átmenetel leszervezését említették. A kisvárosi óvodának csak át kell sétálnia, szervezési feladatok közé azt sorolták a pedagógusok, hogy tudatosítsák a gyermekekben, hogy iskolába mennek, ott mik a szabályok, illetve a közlekedés szabályainak tudatosítása. A második kérdést legfőképp az intézmények vezetőitől kérdeztem meg. Két óvoda vezetője azt a választ adta, hogy a csoportnaplóban vannak ezek a fajta programok leírva, dokumentálva. A kisvárosi óvoda vezetője a következőket mondta: „Minden intézménynek van munkaterve, ebben le vannak írva azok a programok, amiket egy nevelési évben szervezünk, határidőkkel, felelősökkel, időpontokkal. Erre tud készülni az a pedagógus, aki felelős ezekért a programokért.” Bischofné (2012) kötetében, az együttműködési szerződésben ezek a lényegi pontok vannak meghatározva, hogy miért is jó a tudatos tervszerű felkészülés.

8. Összegzés

Az óvoda-iskola átmenet mindig is fontos kérdéskör lesz a pedagógusok számára, hiszen célunk az átmeneti időszak segítése, valamint annak könnyebbé tétele. Az óvoda és az iskola azzal tudja ezt az időszakot segíteni, hogy programot szervez külön és közösen. Az óvodapedagógus a programok által fokozatosan adja át a főszerepet a tanító részére. A gyermek életében, az óvodát lassacskán felváltja az iskola.

Kutatásom célja az óvodák által szervezett óvoda-iskola átmenet segítésére szolgáló programok bemutatása. A lakóhelyem közelében lévő kisvárosi Igali Batthyány Károly Általános Iskola vonzás körzetében lévő óvodákat kerestem fel. Ez három óvodát érint, a szintén kisvárosi intézmény: az Igali Margaréta Óvoda; és kettő falusi intézmény: az Igali Margaréta Óvoda Somogyszili Tagóvodája valamint a Büssüi Tarkabarka Óvoda. Kutatásomat interjú formában készítettem el. Az interjú kérdéssort úgy állítottam össze, hogy a kutatási kérdéseimre választ kapjak, melyek a következők voltak: Melyek azok az az óvoda- iskola átmenet megsegítésére szolgáló programok, amelyeket az iskola, az óvoda szervez? Melyek azok a programok, amiket közösen szerveznek? A szabad iskolaválasztás miatt az óvoda-iskola átmenet segítésére szolgáló programokat hogyan szervezik és bonyolítják le?

Kutatásom eredménye aggasztó. Régen az igali óvoda és iskola között volt együttműködési szerződés, mára ez már nincs. A találkozási pontok lecsökkentek a kötelező minimumokra. Az óvodából egyre többen választják a kaposvári iskolákat. Nehéz a szülőkkel érdemben kommunikálni, ez miatt nehéz az átmeneti programokat megvalósítani, sok gyermek először szeptemberben szembesül az iskola követelményeivel. Sajnos a szülői szakmai tudatlanság vezet ide, a pedagógusnak kellene felvilágosítania a szülőt, hogy milyen következményei lehetnek döntésének, mit kell alkalmazni ahhoz, hogy a gyermek számára könnyű legyen az átmenet. A két falusi óvodával sajnos semmilyen közös program nincs, mivel nem egy településen vannak az intézmények, de földrajzilag közel vannak egymáshoz. Az óvodákból minden gyermek a körzeti iskolát választja, meg lehetne oldani az óvoda-iskola átmenet segítésére szolgáló programok szervezését annak érdekében, hogy ezeknek a hátrányos helyzetű gyermekeknek is még könnyebb legyen az átmeneti időszak.

A kötelező találkozási pontok, mint említettem megvannak: a leendő tanító néni/bácsi ellátogat az intézményekbe, valamint az óvodások meglátogatják az általános iskola első osztályát, ahol nyílt órákon vehetnek részt, miközben a pedagógusok szakmai megbeszélést tartanak. A tavaszi félévtől az iskola fejlesztő foglalkozást tart a nagycsoportos óvodásoknak heti

egyszer délutánonként. A városi óvoda nagycsoportosait invitálják különféle iskolai programokra.

Az óvodáknak és iskoláknak közös programjaik nincsenek. A kisvárosi óvoda a közös programok tekintetében jobb helyzetben van, mert, ha az iskolában valamilyen program van, akkor a nagycsoportosokat meghívják, fordított esetben, ha az óvodában valamilyen esemény van az elsős, másodikas osztályosokat elhívják. Ilyen programok például a bábelőadás, kutyás bemutató, hulló kiállítás, víz világnapja stb. Intézményen kívüli közös programjaik nincsenek, régebben a városi rendezvényeken együtt szerepeltek, mára már csak az óvodások vesznek részt ezeken a programokon.

Az óvodák különböző módszerek, jó gyakorlatok alkalmazásával igyekeznek támogatni az iskolába indulókat. A mindennapok során próbálják felkészíteni az óvodásokat az iskolára. Spontán módon iskolás gyermekek visszalátogatnak óvodáikba, amit az óvodapedagógusok szívesen fogadnak. Nyitottságuk a közös programok felé nem elég, kezdeményezőnek is kell lenniük, hogy sikeres programokat lehessen szervezni ebben az időszakban. A partnerségi viszony mellett az együttműködési szerződés összefoglalná milyen programokra van szükség, évről évre tervezhetnének, hogy tudatos, terv szerű legyen ez a programsorozat. A könnyű átmenet segítésére szolgálnak ezek a programok, ahol a két intézménynek és a családnak közösen kell részt venniük.

Az óvodapedagógusok az iskolát tartják felelősnek a programok elenyésző száma mellett, bár az eredmények az mutatják, hogy az iskola törekszik ezeket a programlehetőségeket fenntartani. Ellentétieket félre kéne tenniük az intézményeknek és be kéne látniuk, hogy együtt közösen könnyebb munkája lenne mind az óvodapedagógusnak, mind a tanítónak, a családnak és legfőképp annak a gyermeknek, aki éppen ezen nehéz időszak előtt áll.

Irodalomjegyzék

1. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről. Letöltés dátuma: 2024. 01. 10. forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100190.TV×hift=20180701>
2. 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról. Letöltés dátuma: 2024. 10. 18. forrás: [https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=a1200363.kor&target-date=&printTitle=363/2012.+\(XII.+17.\)+Korm.+rendelet](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=a1200363.kor&target-date=&printTitle=363/2012.+(XII.+17.)+Korm.+rendelet)
3. Apró, Melinda (2013). "A hazai iskolaérettségi vizsgálatok gyakorlata napjainkban." *Iskolakultúra* 13.1: p. 52-71
4. Bischofné Blandl, M., Fáth, E., Györiné Meiszter, K., Hidasiné Volk, A., Rainer, P. & Nichterné Ruppert, K. (2012). Sikeres oktatási és nevelési utak. Ajánlások az átmenetek szervezéséhez. Magyarországi Németek Országos Önkormányzata.
5. Böddi Zsófia, Kerekes Valéria, Kovács Magdolna, Rádi Orsolya Márta, Svraka Bernadett, Vári Péter (2019). Jó gyakorlatok az óvoda-iskola átmenethez, Eötvös Loránd Könyvkiadó, Budapest.
6. Diana Borbélyová (2019). A pedagógiai diagnosztika jelentősége az óvoda-iskola átmenet kontextusában, J. Selye University, Komárno, Slovakia, p 211-221
7. Dockett, S. & Perry, B. (2002). Who's ready for what? Young children starting school. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 3(1), 67–89.
8. Ducan, G. J., Dowsett, C. J., Claessens, A., Magnuson, K., Huston, A. C., Klebanov, P., Pagani, L., Feinstein, L., Engel, M., Brooks-Gunn, J., Duckworth, K., Japel, Ch. & Sexton, H. (2007). School readiness and later achievement. *Developmental Psychology*, 43(6), 1428.
9. Fabian, H. (2007). Informing Transitions. In Dunlop, A and Fabian, H. (Eds.), *Informing transitions in the early years* (p. 3-17) Open University Press.
10. Fleisz-Gyurcsik Anita (2021). A hazai publikált óvoda-iskola átmenetet segítő gyakorlatok szisztematikus áttekintése *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat* 9. évf., 2. szám p. 56–90. Letöltés dátuma: 2024. 03. 10. forrás: <https://doi.org/10.31074/gyntf.2021.2.56.90>
11. Golyán Szilvia (2013): A kisgyermekkorú intézményváltás komplex elemzése. Eötvös Loránd Tudományegyetem. Budapest.
12. Igali Margaréta Óvoda nevelőtestülete (2020). Pedagógiai Program. Letöltés dátuma: 2024. 03. 29. forrás: <https://kir2info.kir.hu/pub/Index/202320>

13. Józsa Krisztián (2016). Kihívások és lehetőségek az óvodai fejlesztésben. *Iskolakultúra* 26. 4. sz. p. 59-74. Letöltés dátuma: 2024. 04. 08. forrás: <https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/21790>
14. József István (2012). *Fejlődépszichológia nevelőknek*. Dávid könyvkiadó, Kaposvár, p. 92-93.
15. Klaus, S. (2004) *Stepping into the future: A history of the Step by step program*. *Educating Children for Democracy* 8, p. 3-13.
16. Kontra József (2011). *A pedagógiai kutatások módszertana*, egyetemi jegyzet, Kaposvári Egyetem, p. 39-64.
17. Kósáné Ormai, V. (2017). Az „akadálymentesített” óvoda-iskola átmenet jellemzői. *Tanító*, 55(7), p. 7–11.
18. Kozákné Szentgyörgyi, I. (2011). Lehet-e törések nélkül kisiskolás az óvodásból? *Tanító Módszertani Folyóirat*, 49(7), p. 6–9.
19. Kreizerné Bankics Anita (2022). *Pedagógiai Program*. Büssüi Tarkabarka Óvoda Letöltés dátuma: 2024. 03. 29. forrás: <https://kir2info.kir.hu/pub/Index/202824>
20. Nagy, Annamária (2018). Harmonikus óvoda-iskola átmenet határon innen és túl= Kindergarten–school harmonious transition in Hungary and in the neighbouring countries." *Pa-idea* 6.1 p. 179-194.
21. Pálfi Sándor (2010): *A magyar óvodai projektpedagógia elméleti alapjai*. Debreceni Egyetemi Kiadó
22. Páli Judit (1997). Iskolai életre való felkészültség [szócikk]. In: Báthory Zoltán – Falus Iván (szerk.) *Pedagógiai Lexikon*, 2. kötet I-Ny. Budapest, Keraban Könyvkiadó, p. 93.
23. Pányiné Segesdi, N. (2004). *Az óvoda-iskola közti átmenet segítése számítógépes környezetben*. Esetleírás. Budapest: Országos Fejlesztő Intézet. Letöltés dátuma: 2024. 01. 08. forrás: <https://ofi.oh.gov.hu/az-ovoda-iskola-kozti-atmenet-segitese-szamitogepes-kornyezetben-esetleiras>
24. Porkolábné Dr. Balogh Katalin, dr. Pál Judit, Pintér Éva, Szaitzné Gregorits Anna (1997). *Komplex Perevenció Óvodai program – Kudarc nélkül az iskolában. !!!!!!!*
25. Sz. n. (2023). *A tankötelezettség megkezdésének halasztása (ÓVODÁBAN MARADÁS)* Letöltés dátuma: 2024. 01. 08. forrás: https://www.oktatas.hu/kozneveles/tankotelezettseg/tankotelezettseg_halasztasa
26. Sz. n. (2023). *A tankötelezettség teljesítésének megkezdése 6 éves kor előtt*. Oktatási Hivatal, Budapest. Letöltés dátuma: 2024. 01. 08. forrás: https://www.oktatas.hu/kozneveles/tankotelezettseg/hat_eves_kornal_korabban

27. Sz. n. (2024). Büssü Község önkormányzata. Letöltés dátuma: 2024. 03. 29. forrás: <https://bussu.hu/bussu/>
28. Sz. n. (2024). Igal város önkormányzat hivatalos honlapja. Letöltés dátuma: 2024. 03. 29. forrás: <https://igal.hu>
29. Sz. n. (2024). Somogyszil Község honlapja. Letöltés dátuma: 2024. 03. 29. forrás: <https://somogyszil.blogspot.com/p/kozsegunk-tortenete.html>
30. Zill, N. & West, J. (2001). Entering kindergarten: Findings from the Condition of Education 2000 (NCES 2001-035). US Department of Education, Office of Educational Research and Development.

Melléklet

1. sz melléklet

Engedély

Csemé Fehér Mária az Igali Margaréta Óvoda intézmény vezetője, hozzájárulok ahhoz, hogy Csizmadia Klaudia (NEPTUN kód: S483TR) óvodapedagógus hallgató szakdolgozatában írjon az intézményről és interjút készítsen az intézmény óvodapedagógusaival.

Kelt: 2024. 01. 31.

Csemé Fehér Mária

Aláírás

Engedély

Igali Margaréta Óvoda Somogyi Tanyavoda intézmény vezetője, hozzájárulok ahhoz, hogy Csizmadia Klaudia (NEPTUN kód: S483TR) óvodapedagógus hallgató szakdolgozatában írjon az intézményről és interjút készítsen az intézmény óvodapedagógusaival.

Kelt: 2024. 02. 05.

HABOLINE SÜLE 217A

Haboline Süle 217A

Aláírás

Engedély

Honák Rikszé Büssi Tarkabarka Óvoda intézmény vezetője, hozzájárulok ahhoz, hogy Csizmadia Klaudia (NEPTUN kód: S483TR) óvodapedagógus hallgató szakdolgozatában írjon az intézményről és interjút készítsen az intézmény óvodapedagógusaival.

Kelt: Büssi 2024. 02. 08.

Honák Rikszé

Aláírás

2. sz melléklet

- Neme?
- Mikor született?
- Milyen végzettséggel rendelkezik?
- Mennyi időt töltött el az óvodapedagógusi pályán?
- Jelenlegi intézménye előtt dolgozott másik intézményben is?
- Milyen településen dolgozik? (falu, város, stb)
- Milyen csoportban dolgozik, vegyes életkorú vagy homogén csoportban?
- Használnak konkrét kidolgozott programot az az óvoda-iskola átmenet segítésére?
- Hogyan döntenek a gyermek iskolaérettségéről? Alkalmaznak mérőeszközt a döntéshez?
- Milyen fejlesztést kapnak a nagycsoportos gyermekek, amivel elősegítik az iskolára való érettséget?
- Milyen programok vannak, amelyek megkönnyítik a gyermekek számára az átmenetet?
- Milyen programokat szervez az óvoda, az iskola, illetve melyek azok a programok, amelyeket közösen szerveznek? Melyek azok a programok, amelyeket óvodapedagógusként szerveznek annak érdekében, hogy az iskola előtt álló gyermeknek könnyebb legyen az átmenet?
- Hova mennek a gyerekek iskolába?
- Intézményen kívüli programokat is szoktak szervezni közösen az iskolával?
- Mit tehet az óvodapedagógus annak érdekében, hogy a gyermek könnyebben vegye az akadályokat az iskolában?
- Milyen módszereket, jó gyakorlatokat alkalmaznak az óvoda-iskola átmenet segítésére?
- Melyik iskolával vagy iskolákkal tartják a kapcsolatot?
- A gyerekek többnyire egy iskolába mennek tovább tanulni vagy több iskolába mennek tovább tanulni? Ha több iskolába mennek tovább a gyermekek, hogyan oldják meg az óvoda iskola átmenet segítésére szolgáló programok szervezését és lebonyolítását?
- Tartják a kapcsolatot azokkal az iskolákkal ahová a gyermekek mentek? Milyen formában tartják a kapcsolatot? Van partner viszonyuk valamelyik iskolával?
- A szülők hogyan állnak az óvoda- iskola átmenethez? Igénylik a programokat, hogy könnyebb legyen nekik is és a gyermeküknek is az átmenet? Szoktak tanácsot kérni?
- Ön, mint óvodapedagógus hogyan vélekedik az óvoda-iskola átmenet kérdéséről?

Nyilatkozatok

NYILATKOZAT

Csizmadia Klaudia (hallgató Neptun azonosítója: S483TR) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védelemre javaslom / **nem javaslom**¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen **nem**^{*2}

Kelt: Kaposvár, 2024. év április hó 15. nap

Bence 'né' Fekete Anikó
belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve:	Csizmadia Klaudia
A Hallgató Neptun kódja:	S483TR
A dolgozat címe:	Óvoda-iskola átmenetet megkönnyítő programok szervezése és lebonyolítása
A megjelenés éve:	2024
A konzulens intézetének neve:	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus
A konzulens tanszékének a neve:	Neveléstudományi Intézet

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlanul állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitóri rendszerében.

Kelt: Kaposvár, 2024. év április hó 19. nap

Csizmadia Klaudia
Hallgató aláírása

Tartalmi kivonat

Óvoda-iskola átmenetet megkönnyítő programok szervezése és lebonyolítása

Csizmadia Klaudia

Óvodapedagógus szak, 6. félév, nappali tagozat

MATE Kaposvári Campus Neveléstudományi Intézet

Belső témavezető: Bencéné dr. Fekete Anikó Andrea, egyetemi docens

Az óvoda-iskola átmenet mindig is fontos kérdéskör a pedagógusok számára, hiszen célunk az átmeneti időszak segítése. Az óvoda és az iskola azzal tudja ezt az időszakot segíteni, hogy programot szervez külön és közösen. Az óvodapedagógus a programok által fokozatosan adja át a főszerepet a tanító részére. Kutatásom célja az óvodák által szervezett óvoda-iskola átmenet segítésére szolgáló programok bemutatása. A lakóhelyem közelében lévő kisvárosi Igali Batthyány Károly Általános Iskola vonzás körzetében lévő óvodákat kerestem fel. A szintén kisvárosi intézmény: az Igali Margaréta Óvoda; és kettő falusi intézmény: az Igali Margaréta Óvoda Somogyszili Tagóvodája, Büssüi Tarkabarka Óvoda. Kutatásomat interjú módszerrel végeztem el. Az interjú kérdéssor vázlatát a szakirodalmi források alapján állítottam össze úgy, hogy kutatási kérdéseimre választ kapja. Mind a három intézménybe ellátogattam, ahol személyesen kérdeztem meg az óvodapedagógusokat. Régen volt az általános iskola és a helyi óvoda között együttműködési szerződés, amely alapján tudatosan és tervszerűen tudtak dolgozni mind a két intézmény pedagógusai. Sajnos ez mára már nincs meg. Egyre több szülő választja a helyi iskola helyett a nagyobb városi iskolákat. Amennyiben az iskolában valamilyen rendezvény van, vagy az óvodában, kölcsönösen meghívják egymást. Azok a szülők, akik nem a körzeti iskolát választják, nem engedik el az iskola által szervezett programokra gyermekeiket. Például: farsang, víz világnapja, gyermeknap stb. A falusi óvodákkal nincs közös program, ők se hívják meg az iskolásokat az általuk szervezett rendezvényekre. Az iskola igyekszik az óvoda-iskola megsegítésére szolgáló programokat fenntartani, melyek a következők: iskolai nyílt nap, tanító néni/bácsi látogatása az óvodában, fejlesztő foglalkozás az óvodások részére heti rendszerességgel. Az óvoda a mindennapok során az óvodai élet alatt igyekszik felkészíteni az óvodásokat az iskolára. Spontán módon egy-egy gyermek visszalátogat saját óvodájába. Az óvodapedagógusok nyitottsága a közös programok felé nem elég, kezdeményezőnek is kell lenniük, hogy sikeres programokat lehessen szervezni ebben az időszakban. A partnerségi viszony mellett az együttműködési szerződés összefoglalná milyen programokra van szükség, évről évre tervezhetnének, hogy tudatos, terv szerű legyen ez a programsorozat. A könnyű átmenet segítésére

szolgálnak ezek a programok, ahol a két intézménynek és a családnak közösen kell részt venniük.